

Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ

Β' Λυκείου

Σχολικό έτος 2022-2023

Επιβλέπων: Κούβελης Δημήτρης ΠΕ 01

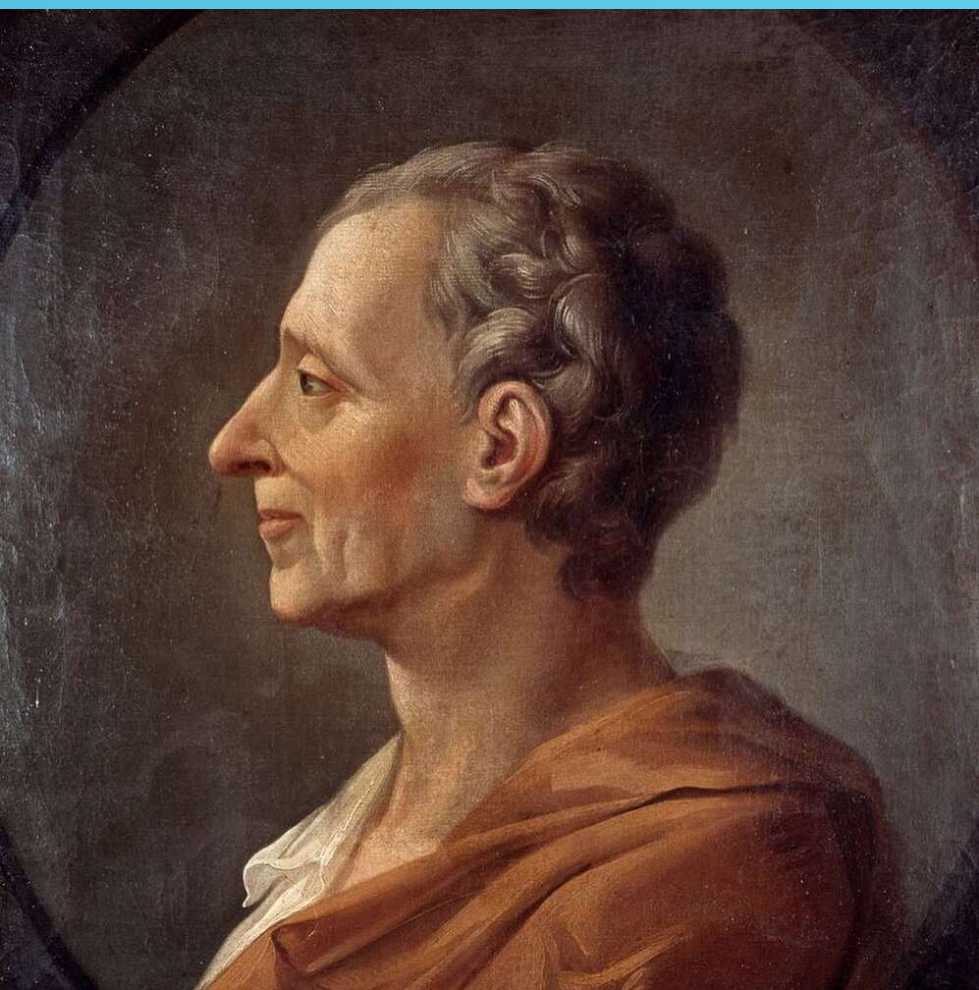

ΣΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

- ▶ «ἔστι δὲ τῶν τριῶν τούτων ἓν μὲν τί τὸ βουλευόμενον περὶ τῶν κοινῶν, δεύτερον δὲ τὸ περὶ τὰς ἀρχάς, τοῦτο δ' ἔστι τίνας δεῖ καὶ τίνων εἶναι κυρίας, καὶ ποίαν τινὰ δεῖ γίνεσθαι τὴν αἴρεσιν αὐτῶν, τρίτον δὲ τί τὸ δικάζον».
- ▶ "Κάθε πολίτευμα διαθέτει τρία στοιχεία των οποίων τη σκοπιμότητα για τα καθένα οφείλει να εξετάζει ο σπουδαίος νομοθέτης. Αν αυτά λειτουργούν σωστά, και το πολίτευμα οπωσδήποτε λειτουργεί σωστά. Στο βαθμό, πάλι, που παρατηρούνται διαφορές στο καθένα από αυτά, διαφέρουν και τα πολιτεύματα μεταξύ τους. Από τα τρία αυτά στοιχεία το πρώτο διαβουλεύεται για τα κοινά, το δεύτερο αφορά τις αρχές (ποιες πρέπει να είναι, ποιες αρμοδιότητες να έχουν και με ποιον τρόπο να γίνεται η εκλογή τους), και το τρίτο να απονέμει δικαιοσύνη".

Αριστοτέλης Πολιτικά III,IV

- ▶ Τα λόγια του Αριστοτέλη σκιαγραφούν με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο το νόημα της διάκρισης των εξουσιών: η νομοθετική εξουσία, η εξουσία της εκτέλεσης των νόμων και η εξουσία της έκδοσης δικαστικών αποφάσεων, βάσει και πάλι των νόμων, δε θα πρέπει να ασκούνται από τα ίδια πρόσωπα και όργανα, ώστε να αποφεύγονται οι αυθαιρεσίες και να διαφυλάσσεται η δημοκρατία.

- ▶ Ο Γάλλος φιλόσοφος Montesquieu, στο έργο του «Το πνεύμα των Νόμων» (1748), τονίζει και αυτός πως «όταν στο ίδιο πρόσωπο ή στο ίδιο σώμα η νομοθετική εξουσία έχει ενωθεί με την εκτελεστική εξουσία, τότε δεν υπάρχει καμιά ελευθερία [...] (όπως) δεν υπάρχει ελευθερία αν η δικαστική εξουσία δεν έχει διαχωριστεί από τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία [...] το παν θα χανόταν αν ο ίδιος άνθρωπος ή το ίδιο σώμα [...] ασκούσε αυτές τις τρεις εξουσίες [...]».

- ▶ Την αρχή αυτή της διάκρισης των εξουσιών την επιβεβαιώνει λίγο αργότερα και η Γαλλική επανάσταση, διακηρύττοντας στο άρθρο 3 της déclaration του 1789 «nul corps nul individu ne peut exercer d' autorité qui n' en émane (de la souveraineté de la nation) explicitement», δηλαδή κανένα σώμα ή πρόσωπο μπορεί να οικειοποιηθεί την κρατική εξουσία.

▶ Η διάκριση των εξουσιών κατοχυρώνεται και στο ισχύον Ελληνικό Σύνταγμα, όπου (ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ - Οργάνωση και λειτουργίες της Πολιτείας, ΤΜΗΜΑ Α' - Σύνταξη της Πολιτείας, άρθρο 26) προβλέπεται ότι:

1. Η νομοθετική λειτουργία ασκείται από τη Βουλή και τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.
2. Η εκτελεστική λειτουργία ασκείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και την Κυβέρνηση.
3. Η δικαστική λειτουργία ασκείται από τα δικαστήρια · οι αποφάσεις τους εκτελούνται στο όνομα του Ελληνικού Λαού.

- ▶ Η δικαιοδοσία κάθε εξουσίας περιχαρακώνεται με σαφήνεια: Η **νομοθετική εξουσία** έχει την αρμοδιότητα ψήφισης των νόμων του Κράτους, η **εκτελεστική εξουσία** έχει την ευθύνη να ασκεί τη διακυβέρνηση του κράτους και να εκτελεί τους νόμους, ενώ η **δικαστική εξουσία** έχει την ευθύνη να ερμηνεύει τους νόμους και να θέτει όρια στην αυθαίρετη άσκηση της εκτελεστικής λειτουργίας.
- ▶ Στη χώρα μας η εκτελεστική εξουσία αντιστοιχεί στην Κυβέρνηση (Πρόεδρος, Πρωθυπουργός, Υπουργικό Συμβούλιο, δημόσια διοίκηση), η νομοθετική εξουσία στη Βουλή και η δικαστική εξουσία στα δικαστήρια.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βουλή των Ελλήνων, που αποτελεί τον κορυφαίο δημοκρατικό θεσμό, μέσω του οποίου αντιπροσωπεύεται ο λαός δια των βουλευτών που εκλέγει.

Η ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

- ▶ Η Ολομέλεια της Βουλής αποτελείται από το σύνολο των Βουλευτών, οι οποίοι εκλέγονται στις βουλευτικές εκλογές κάθε τέσσερα χρόνια.
- ▶ Η Ολομέλεια της Βουλής ασκεί κατεξοχήν τις αρμοδιότητες του νομοθετικού έργου (ψήφιση των νομοσχεδίων και των προτάσεων νόμου) και του κοινοβουλευτικού ελέγχου. Αποφασίζει με την απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη από το 1/4 του όλου αριθμού των Βουλευτών (75 βουλευτές). Οι περιπτώσεις που απαιτούν ειδική πλειοψηφία αναφέρονται στο Σύνταγμα και τον Κανονισμό της Βουλής.

ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΉ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η εκτελεστική εξουσία ή εκτελεστική λειτουργία είναι ο κλάδος της κυβέρνησης που ευθύνεται για την καθημερινή διαχείριση του κράτους. Αποτελείται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, την Κυβέρνηση και τη δημόσια διοίκηση.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

- ▶ Ο ακριβής ρόλος της εκτελεστικής εξουσίας εξαρτάται από το σύνταγμα της χώρας. Οι εκτελεστικές λειτουργίες μπορούν να ασκούνται είτε από την κεντρική εκτελεστική εξουσία, είτε - ιδιαίτερα σε ομόσπονδες χώρες- από την τοπική αυτοδιοίκηση.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Οι δύο κύριες λειτουργίες της εκτελεστικής εξουσίας είναι:

- ▶ να συλλέγει φόρους και δασμούς και να χρησιμοποιεί τα χρήματα για να πληρώνει τους μισθούς των δημοσίων υπαλλήλων και τις άλλες κυβερνητικές δαπάνες ·
- ▶ να διασφαλίζει την εσωτερική και εξωτερική ασφάλεια του κράτους (με αστυνομικές και στρατιωτικές δυνάμεις).

Η εκτελεστική εξουσία είναι επίσης υπεύθυνη για τη ρύθμιση πολλών τομέων της οικονομίας, όπως:

- το εργατικό δυναμικό (π.χ. με την επιβολή νόμων εργασίας)
- τη γεωργία
- τις μεταφορές
- την παροχή ενέργειας
- τη στέγαση και τις οικοδομές
- το εμπόριο γενικά (π.χ. με την επιβολή ελάχιστων προδιαγραφών και την έκδοση νομίσματος)

- ▶ Στην Ελλάδα ο Πρωθυπουργός και οι υπουργοί, εκτός από μέλη της εκτελεστικής εξουσίας, είναι κατά κανόνα και βουλευτές (μέλη της νομοθετικής εξουσίας), αν και επιτρέπεται και ο διορισμός εξωκοινοβουλευτικών προσωπικοτήτων ως υπουργών. Το κόμμα που κυβερνά έχει την πλειοψηφία των εδρών στη Βουλή και, επομένως, τα νομοσχέδια που υποβάλει η Κυβέρνηση στη Βουλή συνήθως εγκρίνονται.
- ▶ Στην Κύπρο, αντίθετα, οι υπουργοί είναι υποχρεωτικά εξωκοινοβουλευτικοί. Το κόμμα που κυβερνά δεν είναι αναγκαίο να έχει την πλειοψηφία στη Βουλή και γι' αυτό χρειάζεται ευρύτερη συναίνεση για να επιτύχει την έγκριση των νομοσχεδίων του.

ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Η εκτελεστική εξουσία ή εκτελεστική λειτουργία στην πολιτική επιστήμη και το συνταγματικό δίκαιο είναι ο κλάδος της κυβέρνησης που ευθύνεται για την καθημερινή διαχείριση του κράτους. Αποτελείται από την κυβέρνηση και τη δημόσια διοίκηση.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

- ▶ Η **δικαστική εξουσία** στην Ελλάδα ασκείται από τα διοικητικά, πολιτικά (αστικά) και ποινικά δικαστήρια.
- ▶ Υπάρχουν τρία ανώτατα δικαστήρια: το Συμβούλιο της Επικρατείας, ο Άρειος Πάγος και το Ελεγκτικό Συνέδριο. Οι πρόεδροι και αντιπρόεδροι των τριών ανώτατων δικαστηρίων επιλέγονται από το Υπουργικό Συμβούλιο μεταξύ των ενεργεία μελών του κάθε ανώτατου δικαστηρίου.

Ο ΑΛΛΗΛΟΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΕΞΟΥΣΙΩΝ

- ▶ Η δικαστική εξουσία έχει την εξουσία να ανατρέψει αποφάσεις της εκτελεστικής, ενώ η νομοθετική εξουσία επιβλέπει την εκτελεστική σε πολιτικό επίπεδο. Το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει το δικαίωμα να καταργήσει νόμους ως αντισυνταγματικούς.

ΠΗΓΕΣ

- ▶ https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A4%CE%BF_%CF%80%CE%BD%CE%B5%CF%8D%CE%BC%CE%B1_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CF%89%CE%BD
- ▶ <http://ikey.lib.auth.gr/record/122982/files/MANOGIANNAKI.pdf>
- ▶ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagma/article-26/>
- ▶ <https://www.syntagmawatch.gr/my-constitution/ti-einai-kai-ti-diasfalizi-i-archi-tis-diakrisis-ton-eksousion/>
- ▶ <https://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/O-Thesmos/>
- ▶ Βιβλίο Φιλοσοφίας Β' Λυκείου